

ІНФОРМАЦІЯ – ІННОВАЦІЇ – ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ТА ЇХ ЗАХИСТ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИКО- ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ

Гордієнко Сергій (Київ, Україна), Соснін Олександр (Київ, Україна)

Поштовхом до написання статті на зазначену тематику став стан справ в державі у зазначеній царині. Як показує практика, останнім десятиліттям, зазначеній для обговорення тематиці приділяється все більше і більше уваги, як науковцями, так і державним апаратом, однак результативність таких дій є негативною, про що свідчать парламентські слухання. Популяризація і розробка науковцями даної проблематики останнім десятиліттям натикається на стіну явного нерозуміння реальною державницькою практикою важливості внесення об'єктів інтелектуальної власності до нематеріальних активів. В той час, коли наука розглядає питання інноваційної діяльності та інтелектуальної власності різносторонньо і достатньо активно, то практика вкрай специфічно - лише під певним політичним та соціальним кутом. Цьому є просте пояснення - надто політично популярними є заклики до розвитку інноваційної діяльності в Україні, частиною якої є інтелектуальна власність, тобто якісно нове знання, яке належить Українській державі і виступає потужним, і майже невичерпним нематеріальним активом на відміну від застарілого виробництва епохи індустріалізації. З таким політичним гаслом є можливості досягти популярності серед електорату, однак це не працює на державу. Тобто практика і наука йдуть своїми шляхами замість того, щоб єдиним виявом політичної волі поєднати зусилля.

Наведемо для демонстрації виказаного наступне. Автором у 2007 році у своїй монографії було зроблено висновок: «На виконання Указу Президента України від 27.04.01 р. «Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні», Міністерством освіти і науки України (Держдепартаментом інтелектуальної власності) організовано проведення інвентаризації об'єктів інтелектуальної власності, створених за рахунок коштів державного бюджету України. В результаті встановлено, що об'єкти права інтелектуальної власності, створені за рахунок коштів

державного бюджету і державних цільових фондів знаходяться фактично в усіх без виключення органах влади і центральних установах, але здебільшого зосереджені на об'єктах Національної академії наук, Мінпромполітики, Мінекоресурсів, Міністерства освіти і науки України, а також Української академії аграрних наук. Однак, вчасно та у повному обсязі заходи з інвентаризації інтелектуальної власності та постановки її на бухгалтерський облік в якості нематеріальних активів не виконано у жодному із зазначених міністерств і відомств. І фактично, інвентаризацію об'єктів інтелектуальної власності, створених за рахунок коштів державного бюджету, в масштабах держави можна вважати зірваною». Наразі, від вказаного часу вже пройшло десять років, а що ж змінилося? Задля цього автору довелося поставити ряд незручних питань керівництву державних установ, які на його думку повинні опікуватися даним питанням, виходячи з Указів Президента України. Що ж з цього вийшло реально на практиці нами детально описано в матеріалах виступу на конференції 17 травня 2016 року під ФСП НТУУ «КПІ». Загалом, відповіді чиновників на запит чітко свідчать про пряме ігнорування Указу Президента України стосовно інвентаризації об'єктів інтелектуальної власності в Україні і постановку їх на облік у якості нематеріальних активів підприємств та організацій. Матеріальні втрати від недокапіталізації підприємств від зазначеного, оцінити просто неможливо!!! Також важливим є висновок Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти про те, що за всі роки незалежності в Україні так і не був визначений центральний орган виконавчої влади, який би послідовно займався розробкою національної політики у сфері інтелектуальної власності, а не лише її впровадженням. Разом із тим положення Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні практично не виконуються. Це ж стосується і схваленої Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері. Результати реальної спроби членів сектору захисту інформації та інтелектуальної власності організованого за підтримки керівництва Української спілки промисловців та підприємців, а не чиновників міністерств, до складу якого входить і автор здійснити аудит інформаційних ресурсів, їх грошової оцінки та вироблення пропозицій стосовно постановки їх на облік як нематеріальних активів на ДП «МАЯК» за різних причин не залежних від членів сектору залишилася не реалізованою. Тим паче, що одне з провідних підприємств Укроборонпрому на своєму сайті зазначає лише 170,0 тис. гривень нематеріальних активів. В останнє просто неможливо повірити. Тобто, величезні нематеріальні активи в умовах сучасності в Україні не враховані в балансі промислових підприємств, що належать в першу чергу державі. Останнє, а саме недокапіталізація, негативно позначається на їх інвестиційній політиці і економічній спроможності. Створення Міністерства інформаційної політики надало підстав авторові

та громадськості до ілюзій щодо реформування всієї сфери інформаційної сфери України. Однак реалії виявилися значно прозаїчними, виходячи з переліку завдань Міністерства. Надалі, задля демонстрації реального стану у зазначеній галузі діяльності держави, наведемо ряд нормативних актів, які мають на практиці врегульовувати інноваційну діяльність та захист права на інтелектуальну власність в Україні.

Учасники парламентських слухань на тему: «Про стан та законодавче забезпечення розвитку науки та науково-технічної сфери держави», що відбулися 2 липня 2014 року, знову в черговий раз висловили низку рекомендацій Президенту України, Верховній Раді України, Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти, Кабінету Міністрів України, безпосередньо Міністерству фінансів України, Міністерству освіти і науки України, Міністерству освіти і науки України та Міністерству фінансів України, Міністерству освіти і науки України та Національній академії педагогічних наук України, Міністерству аграрної політики та продовольства України та Національній академії аграрних наук України, Міністерству охорони здоров'я України та Національній академії медичних наук України, Міністерству соціальної політики України. 18 жовтня 2014 р. учасники слухань у комітеті Верховної Ради України з питань науки і освіти «Інтелектуальна власність в Україні. Стан та концептуальні засади розвитку» звертають увагу на у цілому незадовільний стан розвитку сфери інтелектуальної власності і визначають головні проблеми організації й забезпечення функціонування системи охорони ІВ в Україні. Із метою покращення стану правовідносин у сфері інтелектуальної власності, приведення їх у відповідність із сучасними тенденціями розвитку суспільства, забезпечення виконання взятих Україною міжнародних зобов'язань, зокрема перед Європейським Союзом, та визначення національної стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності учасники слухань знову надають лише рекомендації Верховній Раді України, Кабінету Міністрів, Верховному Суду України, вищим спеціалізованим судам України та комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти. Безперечно, останні так і залишаються рекомендаціями. Одночасно зі створенням й удосконаленням нормативної бази в сфері інтелектуальної власності, як вважають парламентарі, в Україні була сформована й розвинена інституційна база, необхідна для забезпечення захисту прав інтелектуальної власності. На сьогодні вона включає державні органи, установи та структури, які наділені прямими й непрямими функціями та відповідальністю в сфері інтелектуальної власності, та судові органи. Парламентарі, як правило тільки констатують наявність конкретних недоліків у формуванні національної інноваційної системи парламентом України.

Виходячи з викладеного вище, вважається доцільним лише один єдиний висновок: зазначена сфера державної діяльності вимагає негайного

реформування шляхом систематизації норм права з чіткого визначення компетенції державних органів та організацій з питань інноваційної та науково-технічної діяльності і трансферу технологій. Відповідно до викладеного вище держава в 2016 році почала здійснювати певні організаційні та управлінські заходи з метою вдосконалення охорони та захисту об'єктів інтелектуальної власності, про що свідчить зміст розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2016 рік». Найбільшою вадою вказаних заходів, викладених у пунктах 10 (Розвиток інновацій), 11 (Реформування державної системи охорони інтелектуальної власності) та 12 (Аудит і реформування науково-інноваційної системи України) цього розпорядження, є їх «заземленість» на вкрай вузьких і суто прикладних питаннях сьогодення, вирішення яких не дає можливості саме ефективно за змістом, а не формою, реформувати систему охорони та захисту інтелектуальної власності України. Постанова Верховної Ради України «Про Рекомендації парламентських слухань на тему:

«Обороздатність України у XXI столітті: виклики, загрози та шляхи їх подолання» від 12 серпня 2014 року № 1639-VII з урахуванням викликів і загроз національній безпеці держави, її обороноздатності у нинішньому столітті в найкоротший строк вимагає забезпечити вирішення питань щодо: розроблення нової редакції Стратегії національної безпеки, Воєнної доктрини України, нових державних програм реформування й розвитку Збройних Сил України, розвитку озброєння і військової техніки Збройних Сил України, розвитку оборонно-промислового комплексу держави, інших основоположних документів оборонного планування; створення системи забезпечення інформаційної безпеки держави як ефективного інструменту протидії зовнішньому інформаційному впливу, а також інформаційної підтримки зовнішньої та внутрішньої політики України; розвитку системи захисту від кіберзагроз критично важливих об'єктів національної інфраструктури тощо.

Указ Президента України № 92/2016 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України» головними завданнями сектора безпеки і оборони визначено захист конституційного ладу, економічного, науково-технічного й оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення громадської безпеки та охорони державної таємниці, іншої інформації з обмеженим доступом, забезпечення інформаційної та кібербезпеки.

Указ Президента України № 96/2016 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України» її метою визначає створення умов для

безпечного функціонування кіберпростору, його використання в інтересах особи, суспільства і держави. Для досягнення цієї мети необхідними є створення національної системи кібербезпеки; посилення спроможностей суб'єктів сектору безпеки та оборони для забезпечення ефективної боротьби з кіберзагрозами воєнного характеру, кібершпигунством, кібертероризмом та кіберзлочинністю, поглиблення міжнародного співробітництва в цій сфері; забезпечення кіберзахисту державних електронних інформаційних ресурсів, інформації, вимога щодо захисту якої встановлена законом, а також інформаційної інфраструктури, яка знаходиться під юрисдикцією України та порушення сталого функціонування якої матиме негативний вплив на стан національної безпеки і оборони України (критична інформаційна інфраструктура).

Указ Президента України № 47/2017 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України» метою останньої визначає уточнення засад формування та реалізації державної інформаційної політики, насамперед щодо протидії руйнівному інформаційному впливу Російської Федерації в умовах розв'язаної нею гібридної війни.

Доктрина базується на принципах додержання прав і свобод людини і громадянина, поваги до гідності особи, захисту її законних інтересів, а також законних інтересів суспільства та держави, забезпечення суверенітету і територіальної цілісності України.

Указ Президента України № 32/2017 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про загрози кібербезпеці держави та невідкладні заходи з їх нейтралізації» констатує, що комплекс проблем у сфері забезпечення кібербезпеки та її кризовий стан загрожує національній безпеці.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 р. № 155-р «Про затвердження плану заходів на 2017 рік з реалізації Стратегії кібербезпеки України» визначені основні заходи з її реалізації.

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 червня 2015 р. № 575-р «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері на 2015–2019 роки» також передбачає ряд завдань з реформування державної політики в інноваційній сфері на 2015-2019 роки:

1. Реформування системи державного замовлення на виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт.

2. Створення сприятливих умов для активізації інноваційної діяльності, впровадження інновацій, функціонування інноваційної інфраструктури.

3. Впровадження результатів наукових досліджень, винаходів та технологій, забезпечення реалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності.

4. Формування інноваційної культури.

Таким чином, інформаційна сфера діяльності держави має бути спрямована не лише на пропагандистську діяльність, але і на інші складові, які визначені законодавчо.

Абсолютно все виказане вище неможливо реалізувати на практиці без політичної волі керівництва України, яке має забезпечити відповідне завданню фінансування та матеріальне забезпечення. Й останнє. Сучасна наукова думка пропонує нейтралізацію загроз лише технічними заходами. Тобто інформацію планується захищати лише в технічних інформаційно-комунікаційних системах, що є на нашу думку абсолютно неадекватним в умовах сучасного розвитку України. Адже «за бортом» залишається весь комплекс інформаційних ресурсів, якими володіють прості громадяни та державні службовці всіх рангів та категорій: таємниця сповіді; особиста, сімейна, професійна, комерційна таємниця; таємниця особистого життя; таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції; комерційна таємниця; ноу-хау; банківська таємниця; конфіденційна інформація; статистична інформація (дані); дані банківської і фінансової статистики, статистики платіжного балансу тощо; конфіденційна статистична інформація; інформація про громадян; державна таємниця; таємна інформація; інформація з обмеженим доступом; лікарська таємниця; службова таємниця; таємниця усиновлення; адвокатська таємниця; професійна таємниця; таємниця страхування; інформація в автоматизованих системах; нерозкрита інформація; не для друку; опублікуванню не підлягає; для службового користування; секретна інформація, персональні дані.

Тобто, становлення і розвиток державної системи розвитку інноваційної діяльності і правової охорони інтелектуальної власності в Україні виливається на практиці у хаос. Адже відсутність прийнятих на довгостроковий період стратегій соціально-економічного, науково-технологічного, інноваційного розвитку країни; незавершеність процесів перерозподілу власності; сформованість світового ринку високотехнологічних товарів і послуг та тяжіння в управлінні інноваційною сферою до галузевих засад є чинниками, які стримують інноваційний розвиток України. Реальною загрозою інноватиці є те, що в Україні в даний час зупинено реалізацію законів України «Про Загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», стримується реалізація законів України «Про наукові парки» та «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» та Державної цільової економічної програми «Створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2009-2013 роки». Відсутній план заходів із запровадження Концепції розвитку національної інноваційної системи. Не

виконуються положення Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо бюджетного фінансування науки на рівні 1,7% ВВП, принципи базового і конкурсного забезпечення науки та заходи із створення сприятливих економічних умов діяльності наукових установ.

На даний час існує потреба в перегляді й актуалізації змісту державної наукової політики, визначеності її доктринальних завдань та стратегічних напрямів, а також у створенні простих, зрозумілих науковцям, владі та суспільству механізмів забезпечення зростання ролі науки та її інноваційного потенціалу в соціально-економічному розвитку країни.

Як відзначалося раніше, парламентарі (за врахування, що Україна – це парламентсько-президентська республіка) лише рекомендують, пропонують та доручають всій вертикалі влади державних органів виконати якість поінформування когось, а за рідкими випадками виконати конкретні заходи без їх наступного контролю. Беззаперечним фактом являється те, що реалізація зазначених заходів практично не береться під контроль, лише за певними виключеннями!!! Неодноразово проводяться повторні «читання», «розгляд» та «слухання» про ефективність застосування законодавства України у сфері інноваційної діяльності та інтелектуальної власності в умовах глобалізаційних викликів тощо. Відзначаючи, що наука і освіта продовжують втрачати функції впливу на соціально-економічний розвиток держави, а показники науково-технічного потенціалу досягли критичного рівня, що створює реальні загрози національній безпеці України, учасники парламентських слухань на тему: «Про стан та проблеми фінансування освіти і науки в Україні» вважають неприпустимим руйнування усталеної системи освіти і науки та і знову ж таки рекомендують і самій Верховній Раді України, і Кабінету Міністрів і міністерствам спільно з Національною Академією Наук тощо. Тобто, негативні явища у сфері інноваційної діяльності, правової охорони та захисту інтелектуальної власності потребують вжиття невідкладних заходів як з боку вищого політичного керівництва держави, так і органів виконавчої влади на всіх рівнях. На підтвердження викладеного наведемо приклади практики роботи окремої кафедри, відповідальної за дисципліни інформаційного права та захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, та бібліотеки одного з провідних університетів України, як наслідок загальнодержавних проблем у зазначеній царині.

На розгляд кафедри спеціалізацією інформаційне право та право інтелектуальної власності у циклі навчальних дисциплін базової підготовки для магістрів внесено 6 предметів суто юридичного спрямування без «прив'язки» останніх до предмету кафедри (Права людини / Девіантологія; Правова інформатика / Пошукові системи правової інформації; Право на промислову власність / Процедура патентування в Україні / Нотаріат в Україні; Право на авторство /

Правовий режим нерухомості; Конкурентне право; Інформаційне та соціально-правове моделювання / Правові питання ІКТ; Судова експертиза / Судова медицина і психіатрія).

Навчальні дисципліни базової підготовки (за вибором студентів) взагалі наповнені дисциплінами з педагогіки, сталого розвитку, цивільного захисту та менеджменту. Дослідницький (науковий) компонент (за вибором студентів) включає до свого складу також переддипломну практику та захист магістерської роботи, які очевидно є необхідними всім студентам і мають надто опосередковане відношення до науки. Тобто формулювання є недостатньо коректним. Навчальні дисципліни професійної та практичної підготовки (практика укладання договорів у сфері інтелектуальної власності (ІВ); актуальні проблеми охорони прав інтелектуальної власності; комерціалізація об'єктів прав ІВ; набуття прав інтелектуальної власності; проблеми інформаційного права; правове регулювання інформаційної діяльності в мас-медіа та економіка ІВ) на думку авторане в змозі у повному обсязі сформулювати необхідні специфічні вміння та навички спеціалістів такого профілю. Їх сукупність відображає більше думку окремих представників науково-педагогічного складу і наявність у них матеріалів саме з зазначених дисциплін, а не з необхідних за логікою.

Тобто виникають надто прості питання, відповіді на які такими не здаються. Наприклад, у чому «цінність» дисципліни з укладання договорів? – очевидно лише в тому щоб навести їх приклади. Якщо говорити про актуальні проблеми охорони прав, тоді логічним є наявність неактуальних проблем. Назва дисципліни «комерціалізація об'єктів прав ІВ» вкрай некоректна, адже комерціалізують не об'єкти прав на ІВ, а права на об'єкти ІВ. Дисципліна з «набуття прав ІВ» відображає лише процедуру їх закріплення у разі необхідності і очевидно є похідною від предмету «економіка ІВ». Адже остання, як наука про господарювання вивчає можливості застосування законів, теорій, пропозицій, розроблених економічною теорією і включає до свого складу, практично всі попередні дисципліни. Не відрізняється логічністю і завершеністю до предмету кафедри і підрозділ навчальні дисципліни професійної та практичної підготовки (за вибором студентів). Як то застосуванням некоректного формулювання «супроводження ІТ-бізнесу». Очевидно, що супроводжувати можна дружину до театру, а бізнес потрібно забезпечувати нормами права і вимагати їх виконання. Дисципліна «Міжнародно-правовий захист прав інтелектуальної власності» має вчитуватися перед вивченням національного права на ІВ, а не завершення курсу. На наш погляд, доцільним вважаємо провести певне дослідження серед практиків за даним напрямом і визначити потреби студентів, а не надавати їм власні наукові напрацювання останніх років.

Для застосування у кафедральному плануванні навчально-виховного процесу пропонується виходити з наступної тези: спочатку просто існує

інформація як певна непізнана, чи пізнана характеристика матерії чи енергії; в результаті специфічної розумової людської діяльності з пізнання інформації з'являються відомості; останні мають бути класифіковані і створювати інформаційні масиви; інноваційна діяльність з інформаційними масиви створює якісно нові знання; інформаційні масиви з якісно нових знань є ресурсами; інформаційні ресурси мають свою вартість і їх ціна повинна виражатися в грошовому еквіваленті; від цінності інформаційних ресурсів залежить система їх захисту; інформаційні ресурси повинні бути комерціалізованими; комерціалізації без власника приречена на невдачу; інформаційні ресурси при набутті власника стають об'єктами інтелектуальної власності; об'єкти інтелектуальної власності підлягають як неюрисдикційному захисту, так і юрисдикційному.

Виходячи з цього наукова та навчальна частини дисциплін кафедри мають складатися з:

- Інформаційного блоку: Наука -інформаціологія. Навчальна дисципліна – інформаційне право.

- Інноваційного блоку: Наука –інноватика (галузь знань, що включає методологію й організацію інноваційної діяльності). Навчальна дисципліна – інноваційна діяльність - право інноваційної діяльності.

Блоку інтелектуальної власності: Наука -інтелектуальна власність. Навчальна дисципліна – право інтелектуальної власності. Зазначені блоки є основою формування знань, умінь та навичок у бакалаврів, магістрів та «докторів філософії».

Тобто всі навчальні дисципліни кафедри повинні структурно формувати предмет діяльності кафедри: інформація – право на інформацію – створення якісно нового знання і його комерціалізація (інноваційна діяльність) – право на нове знання (патент... тощо) – комерціалізація інтелектуальної власності. Тобто, для бакалаврів це будуть основи дисциплін з інформаційного права, права інноваційної діяльності та права інтелектуальної власності. Відповідно для магістрів - проблемні питання дисциплін, а докторам філософії наукові проблеми з зазначених вище дисциплін.

Для суто магістерського рівня підготовки пропонуємо наступні навчально-наукові дисципліни. Навчальні дисципліни базової підготовки з циклу загальної підготовки: теоретико-прикладні проблеми інформаційного права; теоретико-прикладні проблеми інноваційної діяльності; теоретико-прикладні проблеми інтелектуальної власності. Дисциплінами дослідницького (наукового) рівня (за вибором студентів) є:основи наукових досліджень; методика дослідницької діяльності.До циклу навчальних дисципліни професійної та практичної підготовки доцільним вважаємо віднести наступні: проблеми забезпеченняінформаційної безпеки; теоретико-прикладні проблеми

безпеки інноваційної діяльності та захисту інтелектуальної власності; теоретико-прикладні завдання у галузі комерціалізації результатів інноваційної діяльності; проблеми практики комерціалізації інтелектуальної власності; процедура набуття прав на інформаційні ресурси та об'єкти інтелектуальної власності. До навчальних дисциплін професійної та практичної підготовки (за вибором студентів) є можливість віднести наступні: перспективи розвитку інформаційного законодавства; загрози, ризики, правопорушення в галузі інформаційної безпеки; правові гарантії забезпечення інформаційної безпеки; проблеми визначення та класифікації інформаційних ресурсів; проблеми структуризації інноваційної діяльності; загрози інноваційній діяльності; забезпечення охорони і захисту інформації при веденні бізнесу; теоретико-прикладні аспекти оцінки інформації - основи нематеріальних активів.

«Втрата» кафедрою дисциплін за напрямом інноваційної діяльності та методів оціночної діяльності інформаційних ресурсів є неприпустимою, адже вони слугують підґрунтям для дисциплін з інтелектуальної власності та методик захисту інтелектуальних ресурсів, виходячи з їх грошової вартості. Також потребує приведення до предмету кафедри тематика науково-практичних заходів. Адже часто-густо предмети зазначених форумів є надуманими і більше відносяться до компетенції науково-дослідного інституту інформатики і права НАН України, аніж до предмету кафедри, як то «Інформаційне та соціально-правове моделювання – один з базових засобів забезпечення інформаційної безпеки» чи «Трансформація сутності поняття «право інтелектуальної власності» на шляху до кіберцивілізації». Для формування науко-прикладної тематики для обговорення науковців з інформаційного права, інноваційної діяльності та права інтелектуальної власності доцільно виходити з тематики яка їх формує: методології пізнання феноменів інформації, інноватики та інтелектуальних ресурсів; джерела, категорії та поняття інформаційного права, інноваційної діяльності та права на інтелектуальну власність; система складових інформаційного права, інноваційної діяльності та права на інтелектуальну власність; загрози інформації з обмеженим доступом в Україні та компетенція державних і недержавних структур із її захисту: реалії та перспективи; теоретико-прикладні аспекти оцінки інформації як основи нематеріальних активів. Такі обговорення призведуть до адаптації понятійно-категоріального апарату до сучасних реалій, адже до кіберцивілізації Україні ще ой як далеко.

Наступним важливим кроком для всього університету є приведення захисту авторських прав до цивілізованого руслу європейської практики. Так, типовий авторський договір про передачу невиключного права на використання твору (авторський ліцензійний договір) повинен враховувати наступне. Він має носити назву авторського договору про

передачу немайнового права на використання твору (авторський ліцензійний договір) у якому в першу чергу додаються кілька визначень:

Невиключна ліцензія – не виключає можливості використання ліцензіаром об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, та видачі ним іншим особам ліцензій на використання цього об'єкта у зазначеній сфері.

Ліцензіар — це будь-яка юридична чи фізична особа, що має право власності і передає будь-якій іншій фізичній чи юридичній особі право на використання одного чи кількох зазначених об'єктів у певних межах. (Метою договору для ліцензіара є видання ліцензії на найвигідніших для себе умовах, а не на умовах ліцензіата, якому даний твір передається абсолютно безкоштовно для студентів, а не власного використання).

Термін дії ліцензії – має бути обмеженим конкретним терміном і умовами, а не зафіксованим так: весь строк дії авторського права, яке виникає внаслідок факту його створення і починає діяти від дня створення твору та діє протягом усього життя автора і 70 років після його смерті, крім випадків, передбачених статтею 28 Закону України «Про авторське право і суміжні права». Тобто за таких умов змінюється сам предмет договору, який стає більш привабливим для авторів, які безоплатно передають свої твори до бібліотеки задля користі студентів. На вказаних двох прикладах продемонстровано заангажованість професорсько-викладацького складу та адміністративного персоналу університету, як наслідку стагнутого нормативно-правового регулювання зазначеної галузі за відсутності якісних наукових доробок та втілення їх у практику державної діяльності та діяльності університету. Наші роздуми та припущення є результатом багаторічних досліджень зазначеної галузі знань і відображені у публікаціях (монографії та курси лекцій), які нами були передані до бібліотеки в електронному варіанті, однак з-за недоліків «типового договору», який носить кабальний для авторів характер були зняті автором з сайту бібліотеки.

Список літератури:

1. *Інформаційне суспільство в світі та Україні: проблеми становлення та закономірності розвитку (2017).* / Ред.-упорядник: д.філософ.н., проф. В.Г.Воронкова. Запоріжжя: ЗДІА. 282 с.

2. *Кивлюк О.П. (2016). Освітня культура інформаційного суспільства в контексті глобалізаційної реальності // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 67. 225-232.*

3. *Кравченко І.М. (2012). Аналіз категорії трудовий потенціал в контексті категорій робоча сила, людський потенціал, людський капітал та трудові ресурси // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 51. 124-131*

4. *Максименюк М. Ю., Нікітенко В.О. (2016). Інформаційно-комунікативне суспільство як різновид складної соціальної системи і взаємодії // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 66. 266-278.*

5. *Мельник, В. В. (2014). Культура как основание межкультурного взаимодействия в условиях усиления миграционных процессов. Гілея. Київ. 102. 220-223.*

6. *Мельник В.В. (2015). «Аксіологічний поворот» сучасної філософії від культури як буття до буття культури // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 63. 208-217.*

7. Мельник В.В. (2013). Становлення і розвиток полікультурного суспільства в умовах євроінтеграції // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 54. 69-81.
8. Мельник В.В. (2005). Полікультурність в контексті глобалізації: соціально-філософський аналіз // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 22. 217-229.
9. Мельник В.В. (2015). Культура буття людини як соціокультурний феномен // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 66. 253-268.
10. Nikitenko, Vitalina (2016). *Conceptualization of geo-cultural values in the process of teaching of foreign language*. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: Запоріжжя. 64. 255–259.
11. Нікітенко, В. О. (2013). Сучасна геокультура як геокультурний феномен. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. Запоріжжя. 53. 261-270.
12. Nikitenko Vitalina (2016). *Cultural and social competence creation in the process of English language study: information society aspect* // *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhia State Engineering Academy*. Issue. 251-257.
13. Олексенко Р. И. (2016). *Аксиодуховная составляющая в становлении и гармонизации социокультурного бытия человека* / Р. И. Олексенко, В. В. Молодыченко, Г. Г. Тараненко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 65. 27.
14. Олексенко Р. И. (2017). *Особистість в освітньому середовищі, яке динамічно трансформується* / Р. И. Олексенко, Ю. А. Васюк // *Філософські обрії*. 37. 124-135.